

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN TILINPÄÄTÖSKANNANOTTO ENERGIA-MARKKINAVIRASTON TOIMINNASTA VUONNA 2011

Energiamarkkinaviraston tehtävänä on valvoa ja edistää sähkö- ja maakaasumarkkinoiden toimintaa sekä tukea ilmastotavoitteiden saavuttamista.

1. Arvio tuloksellisuuden ja sen kehityksen sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Energiamarkkinaviraston keskeisenä tehtävänä sähkö- ja maakaasumarkkinaviranomaisena on vaikuttaa siihen, että sähkö- ja maakaasuverkkopalveluja tarjotaan tehokkaasti, luotettavasti ja kohtuulliseen hintaan. Virastolle on asetettu yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen liittyviä tulostavoitteita, jotka liittyvät sähkönjakelun ja maakaasuverkkopalveluiden reaalisin hinnan kehitykseen, sähkömarkkinoiden toimivuuteen sekä sähkönjakelun keskeytysten määrään. Lisäksi virastolle on asetettu yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita, jotka liittyvät yleisten energiapoliittisten tavoitteiden edistämiseen sekä toimintaan kasvihuonekaasujen päästökauppaviranomaisena.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet ovat toteutuneet sähkönjakelun hintakehityksen sekä osittain sähköjen vähittäismarkkinoiden toimivuuden osalta. Energiamarkkinavirasto on vuonna 2011 edelleen panostanut merkittävästi sähköverkkotoiminnan valvonnan kehittämiseen valmistelemalla ja antamalla verkkohinnoittelun vahvistuspäätökset vuonna 2012 alkaneelle uudelle valvontajaksolle. Päätösten vaikuttavuus ilmenee vuosina 2012-2015. Virasto on lisäksi täyttänyt päästökauppaviranomaiselle asetetun vaikuttavuustavoitteen.

Virastolle asetetuista yhteiskunnallisista vaikuttavuustavoitteista eivät ole toteutuneet sähköjen siirtokapasiteetin riittävyys ja siirtorajoitusten hallinnan optimaalisuuteen, sähköjen vähittäismarkkinoiden toimivuuteen (osittain), sähköjen toimitusvarmuuteen sekä maakaasuverkkojen hinnoittelun kehitykseen liittyvät tavoitteet. Sähkönjakelun toimitusvarmuuden osalta tuoreimmat käytettävissä olevat tunnusluvut tosin koskevat vuotta 2010.

Vuoden 2011 alussa voimaan tulleen uusiutuvan energian tukijärjestelmän maksatustehtävät käynnistyivät Energiamarkkinavirastossa. Käynnistysvaihe on ollut myös Energiamarkkinavirastolle haasteellinen.

Energiamarkkinaviraston yhteiskunnallisen vaikuttavuuden panos on ollut vuonna 2011 kokonaisuutena arvioiden ainakin tyydyttävä. Numeeristen yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttaminen riippuu suurelta osin muiden kuin viraston toimenpiteistä. Vaikuttavuustavoitteiden toteutumista on heikentänyt sähköverkkoalalle vaikea vuosi: kesän 2010 myrskyt ovat heikentäneet toimitusvarmuutta ja sähkönkäyttäjien luottamusta markkinoiden toimivuuteen. Vastaavasti pohjoismaisen vesivoiman määrän voimakas vaihtelu vuoden 2011 kuluessa on vaikuttanut voimakkaasti Ruotsin ja Suomen välisen sähkönsiirron määrään sekä rajayhdysjohtojen ruuhkautumiseen.

Onnistunut suoritus on ollut mittavan verkkohinnoittelun metodologian kehittämishankkeen loppuun saattaminen sekä uusien sähköverkkohinnoittelun vahvistuspäätösten antaminen verkonhaltijoille aikataulun mukaisesti.

Toiminnallinen tehokkuus

Energiamarkkinavirastolle on asetettu toiminnalliseen tehokkuuteen liittyviä tulostavoitteita, jotka kuvaavat tuottavuuden muutosta, taloudellisuutta sekä kannattavuutta ja kustannusvastaavuutta. Energiamarkkinavirasto on pystynyt parantamaan tuottavuuttaan. Toiminnalliselle tehokkuudelle asetetut tulostavoitteet ovat toteutuneet hyvin.

Tuotokset ja laadunhallinta

Energiamarkkinavirastolle on asetettu tuotoksiin ja laadunhallintaan liittyviä tulostavoitteita viraston kaikille toimintasektoreille. Energiamarkkinavirasto on täyttänyt tuotoksiin ja laadunhallintaan liittyvät tavoitteet kokonaisuutena arvioiden hyvin kaikilla kolmella toimintasektorillaan. Energiamarkkinavirasto on panostanut merkittävästi vaikuttamiseen EU-tason ja pohjoismaisen tason sääntelyviranomaisten yhteistyössä. Sääntelyviranomaisten lakisääteinen yhteistyö vaikuttaa merkittävästi energiasisämarkkinoiden sääntelyn kehitykseen ja on siten tärkeää energiaintensiiviselle Suomelle. Viraston panos EU:n sääntelyviranomaisten yhteistyön kautta tapahtuvaan EU:n tukkusähkömarkkinoiden sääntelyn kehittämiseen on ollut aktiivista. Vastaavalla tavalla virasto on toiminut aktiivisesti EU:n päästökauppajärjestelmän sekä Kioton rekisterijärjestelmän kansainvälisessä yhteistyössä.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Viraston henkilöstövoimavarojen käytön haasteena on perinteisesti ollut tehtävien ja resurssien yhteensovittaminen. Vuonna 2011 tilanne on ollut tältä osin kohtuullisesti tasapainossa. Viraston tehtävien täyttämisen edellyttämien henkilöstöresurssien varmistaminen pysyy haasteena myös jatkossa, koska EU-taustaisen energiapoliittisen ohjauksen lisääntyminen mm. biopolttoaineiden käytön ja energiatehokkuuden lisäämiseksi edellyttää kokonaan uusia resursseja operatiivisella tasolla.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulostavastuun kannalta sekä kehittämistarpeet

Energiamarkkinaviraston toiminnan raportointi on ollut riittävää. Virasto on pyrkinyt systemaattisesti vastaamaan sille asetettuihin tulostavoitteisiin. Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen raportointi on kattanut tulossopimuksen kaikki osa-alueet. Tulostavoitteiden toteutuminen ja poikkeamat tavoitteista on raportoitu ministeriön näkökulmasta asianmukaisesti.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on antanut Energiamarkkinavirastolle puhtaan tilintarkastuskertomuksen vuodelta 2011.

3. Toimenpiteet, joihin Energiamarkkinaviraston on ryhdyttävä ja joihin ministeriö ryhtyy tilinpäätöksen johdosta tuloksellisuuden parantamiseksi

Ministeriö toteaa Energiamarkkinaviraston saavuttaneen sille asetetut keskeiset vaikuttavuus- ja tuloksellisuustavoitteet kokonaisuutena arvioiden pääosin hyvin. Energiamarkkinavirasto on toiminut hallinnonalan strategisten tavoitteiden ja tulossopimuksessa sovittujen strategisten tavoitteiden mukaisesti. Virasto on toteuttanut korjaavat toimenpiteet aiempien raportointiin liittyvien huomioiden osalta.

Helsingissä, 21 päivänä toukokuuta 2012

Esa Härmälä
Osastopäällikkö, ylijohtaja

Arto Rajala
Hallitusneuvos